समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

সপ্তম শ্রেণীৰ বাবে

গণিত

অধ্যায় - ৩

তথ্যৰ ব্যৱহাৰ

অংশ – ৭

ওজশ্রী শইকীয়া

দণ্ডলেখৰ ব্যৱহাৰ
(Use of Bar Graphs)

সচিত্রলেখ বা দণ্ডলেখৰ সহায়ত সংগৃহীত তথ্যসমূহ দৃশ্যমান কৰা হয়। ভিন ভিন উদ্দেশ্যেৰে দণ্ডলেখ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

যেনে — দণ্ডচিত্রবোৰলৈ চাই তথ্য বিষয়ে সিদ্ধান্ত ল'ব পাৰি। দণ্ডলেখবোৰৰ ভিত্তিত প্রয়োজনীয় তথ্য পাব পাৰি। দণ্ডলেখ অংকন কৰিবলৈ স্কেলৰ প্রয়োজন হয়।

স্কেলৰ বাছনি
(Selection of 'Scale')

দণ্ডচিত্ৰসমূহত একে প্ৰস্থৰ দণ্ড অংকন কৰা হয়। দণ্ডৰ দৈর্ঘ্য নির্ভৰ কৰে বাৰংবাৰতা আৰু বাছনি কৰি লোৱা স্কেলৰ ওপৰত। স্কেলৰ বাছনি সন্দর্ভত তলৰ উদাহৰণবোৰৰ পৰা ধাৰণা স্পষ্ট হ'ব।

তলৰ উদাহৰণটোলৈ মন দিয়া —

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ - 9

এখন বিদ্যালয়ৰ আম, কল, নাচপতি, কমলা আৰু আনাৰস ফল ভালপোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা তলত দিয়া ধৰণৰ। তথ্যখিনি দণ্ডলেখৰ সহায়ত প্ৰকাশ কৰা।

(i) আটাইতকৈ বেছি আৰু আটাইতকৈ কম সংখ্যক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে ভালপোৱা ফল দুবিধৰ নাম কি কি?

ফলৰ নাম	ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা
আম	40 জন
কল	56 জন
ডালিম	20 জন
কমলা	25 জন
আনাৰস	42 জন

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ - 9

এখন বিদ্যালয়ৰ আম, কল, নাচপতি, কমলা আৰু আনাৰস ফল ভালপোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা তলত দিয়া ধৰণৰ। তথ্যখিনি দণ্ডলেখৰ সহায়ত প্ৰকাশ কৰা।

(ii) 50 বা তাতকৈ বেছি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে খাই ভালপোৱা ফলবিধৰ নাম কি?

ফলৰ নাম	ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা
আম	40 জন
কল	56 জন
ডালিম	20 জন
কমলা	25 জন
আনাৰস	42 জন

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ - 9

এখন বিদ্যালয়ৰ আম, কল, নাচপতি, কমলা আৰু আনাৰস ফল ভালপোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা তলত দিয়া ধৰণৰ। তথ্যখিনি দণ্ডলেখৰ সহায়ত প্ৰকাশ কৰা।

(iii) আটাইতকৈ বেছি আৰু আটাইতকৈ কম সংখ্যক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে খাই ভালপোৱা ফল দুবিধৰ মাজত ছাত্ৰ- ছাত্ৰীৰ সংখ্যাৰ পাৰ্থক্য কিমান?

উঃ- 56 - 20 = 36

ফলৰ নাম	ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা
আম	40 জন
কল	56 জন
ডালিম	20 জন
কমলা	25 জন
আনাৰস	42 জন

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ - 10

কোনো এটা পৰীক্ষাত মানৱ, জংকি, ৱাহিদা, কল্লোল আৰু জেছমিন প্ৰত্যেকৰে প্ৰাপ্ত নম্বৰ 7 নং তালিকাত দেখুওৱা ধৰণৰ। তথ্যখিনি দণ্ডলেখৰ সহায়ত প্ৰকাশ কৰা-

নাম	প্ৰাপ্ত নম্বৰ (600 ৰ ভিতৰত)
মানৱ	540
জংকি	500
ৱাহিদা	480
কল্লোল	450
জেছমিন	400

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

দ্বৈত দণ্ডলেখ অংকন
(Double bar graph)

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

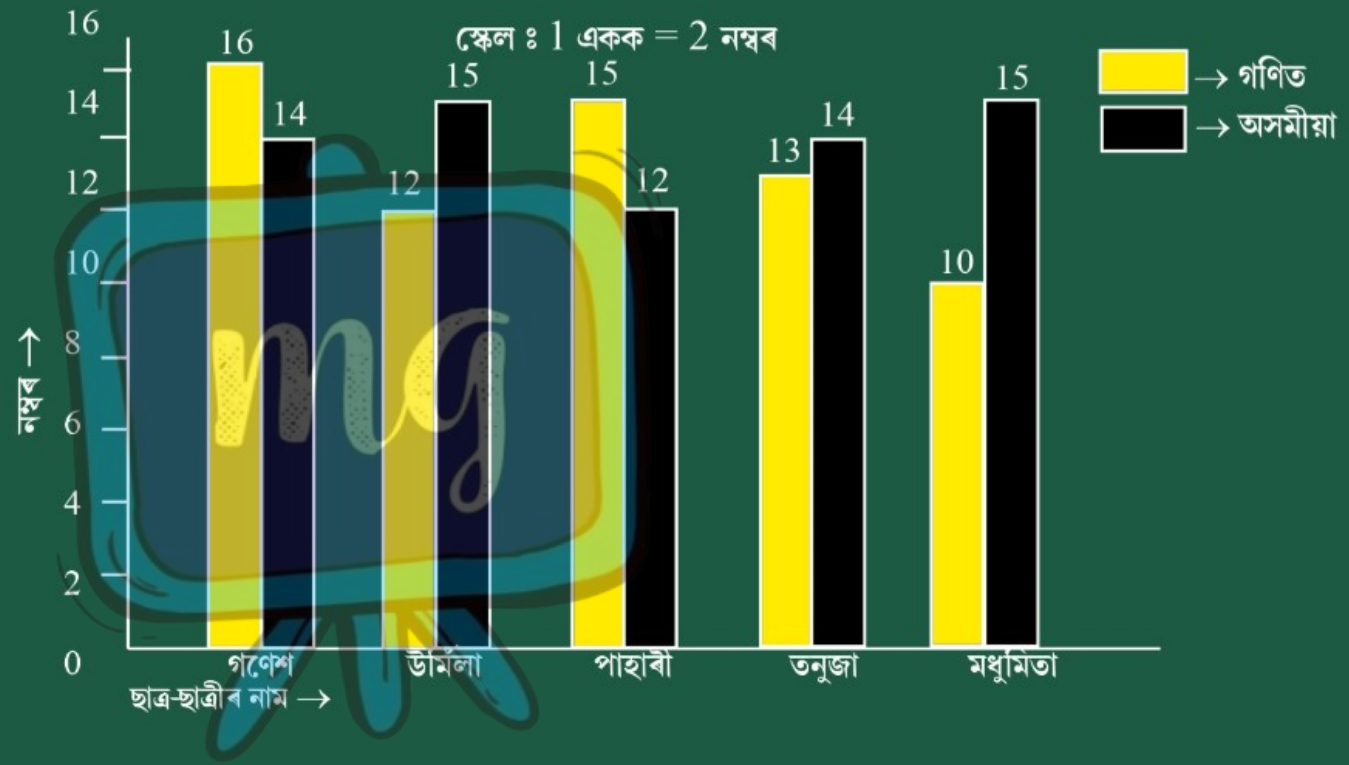
উদাহৰণ - 11

দ্বৈত দণ্ডলেখ অংকনৰ বাবে এটা উদাহৰণ চাও আহাঃ সপ্তম শ্ৰেণীৰ শ্ৰেণী-পৰীক্ষাত গণিত আৰু অসমীয়া বিষয়ত গণেশ, উৰ্মিলা, পাহাৰী, তনুজা আৰু মধুমিতাই লাভ কৰা নম্বৰৰ তালিকা তলত দিয়া ধৰণৰ (20 নম্বৰৰ ভিতৰত):

নাম	প্ৰাপ্ত নম্বৰ	
	গণিত	অসমীয়া
গণেশ	16	14
উৰ্মিলা	12	15
পাহাৰী	15	12
তনুজা	13	14
মধুমিতা	10	15

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ - 12

এখন বিদ্যালয়ৰ ষষ্ঠ, সপ্তম আৰু অষ্টম শ্ৰেণীৰ মুঠ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা তলত দিয়া ধৰণৰ :

তালিকাখনৰ পৰা দ্বৈত দণ্ডলেখ প্ৰস্তুত কৰা আৰু উত্তৰ দিয়া —

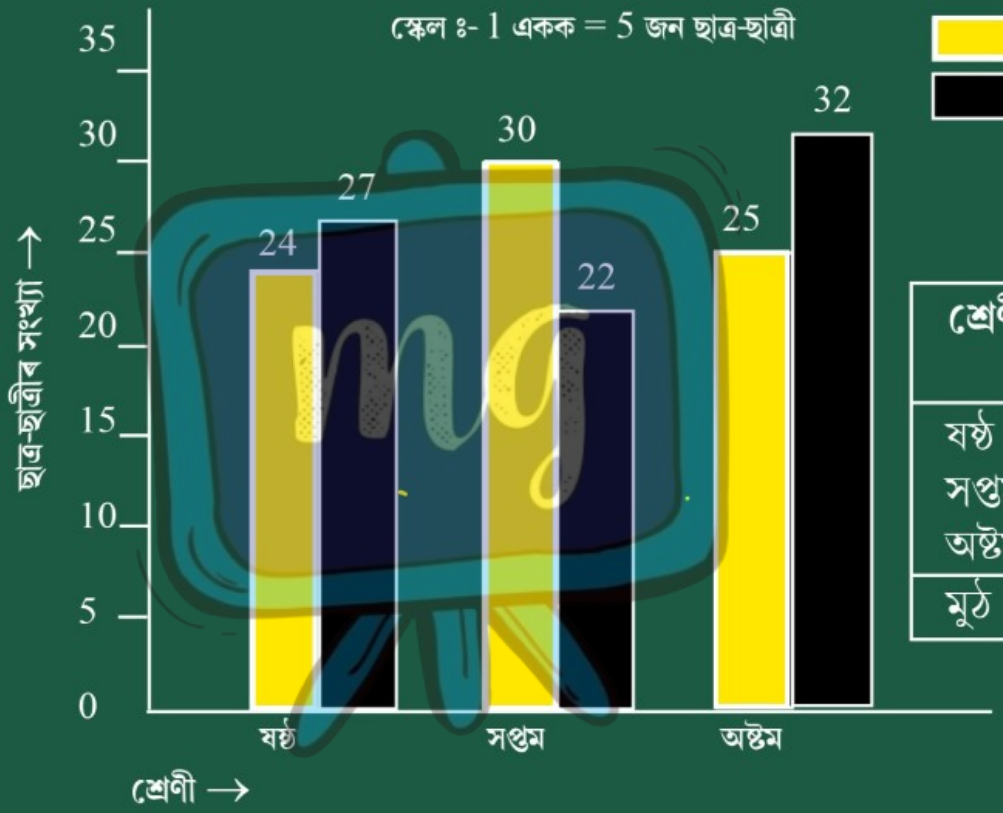
(i) বিদ্যালয়ৰ মুঠ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা কিমান?

উঃ = 160

শ্ৰেণী	ছাত্ৰৰ সংখ্যা	ছাত্ৰীৰ সংখ্যা
ষষ্ঠ	24	27
সপ্তম	30	22
অষ্টম	25	32

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শ্রেণী	ছাত্রৰ সংখ্যা	ছাত্রীৰ সংখ্যা	মুঠ
ষষ্ঠ	24	27	51
সপ্তম	30	22	52
অষ্টম	25	32	57
মুঠ	79	81	160

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ - 12

এখন বিদ্যালয়ৰ ষষ্ঠ, সপ্তম আৰু অষ্টম শ্ৰেণীৰ মুঠ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা তলত দিয়া ধৰণৰ :

তালিকাখনৰ পৰা দ্বৈত দণ্ডলেখ প্ৰস্তুত কৰা আৰু উত্তৰ দিয়া —

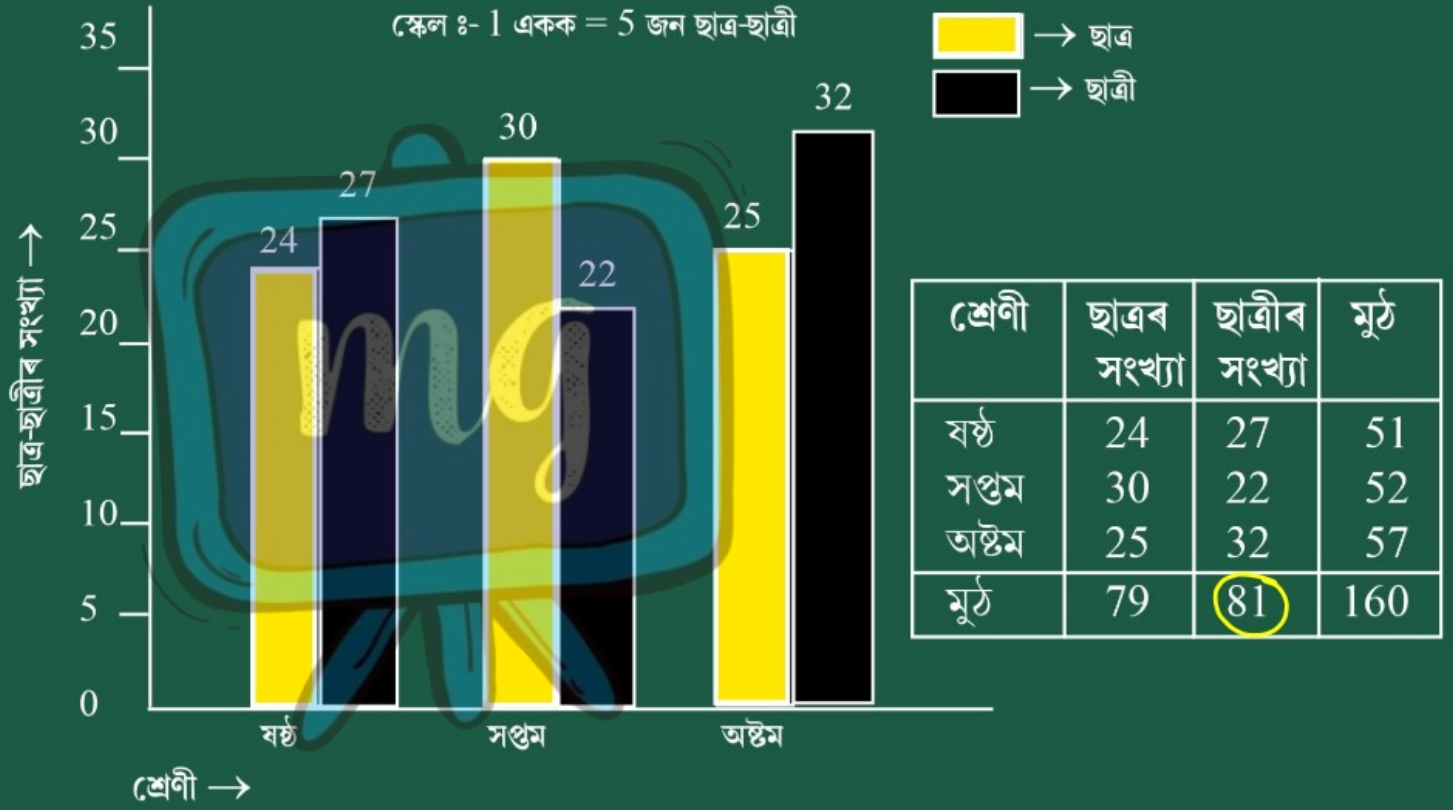
(ii) মুঠ ছাত্ৰীৰ সংখ্যা কিমান?

উঃ - 81

শ্ৰেণী	ছাত্ৰৰ সংখ্যা	ছাত্ৰীৰ সংখ্যা
ষষ্ঠ	24	27
সপ্তম	30	22
অষ্টম	25	32

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শ্রেণী	ছাত্রৰ সংখ্যা	ছাত্রীৰ সংখ্যা	মুঠ
ষষ্ঠ	24	27	51
সপ্তম	30	22	52
অষ্টম	25	32	57
মুঠ	79	81	160

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ - 12

এখন বিদ্যালয়ৰ ষষ্ঠ, সপ্তম আৰু অষ্টম শ্ৰেণীৰ মুঠ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা তলত দিয়া ধৰণৰ :

তালিকাখনৰ পৰা দ্বৈত দণ্ডলেখ প্ৰস্তুত কৰা আৰু উত্তৰ দিয়া —

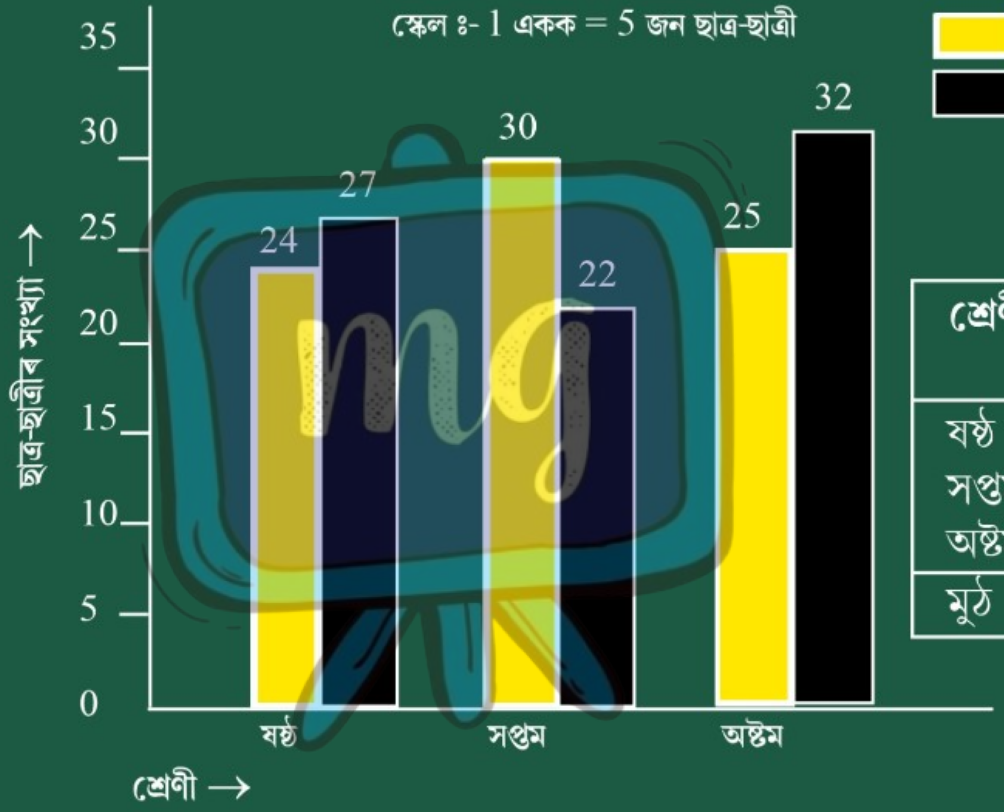
(iii) আটাইতকৈ বেছি ছাত্ৰ-ছাত্ৰী কোনটো শ্ৰেণীত আছে?

উঃ- অষ্টম শ্ৰেণীত

শ্ৰেণী	ছাত্ৰৰ সংখ্যা	ছাত্ৰীৰ সংখ্যা
ষষ্ঠ	24	27
সপ্তম	30	22
অষ্টম	25	32

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শ্রেণী	ছাত্রৰ সংখ্যা	ছাত্রীৰ সংখ্যা	মুঠ
ষষ্ঠ	24	27	51
সপ্তম	30	22	52
অষ্টম	25	32	57
মুঠ	79	81	160

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ - 12

এখন বিদ্যালয়ৰ ষষ্ঠ, সপ্তম আৰু অষ্টম শ্ৰেণীৰ মুঠ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সংখ্যা তলত দিয়া ধৰণৰ :

তালিকাখনৰ পৰা দ্বৈত দণ্ডলেখ প্ৰস্তুত কৰা আৰু উত্তৰ দিয়া —

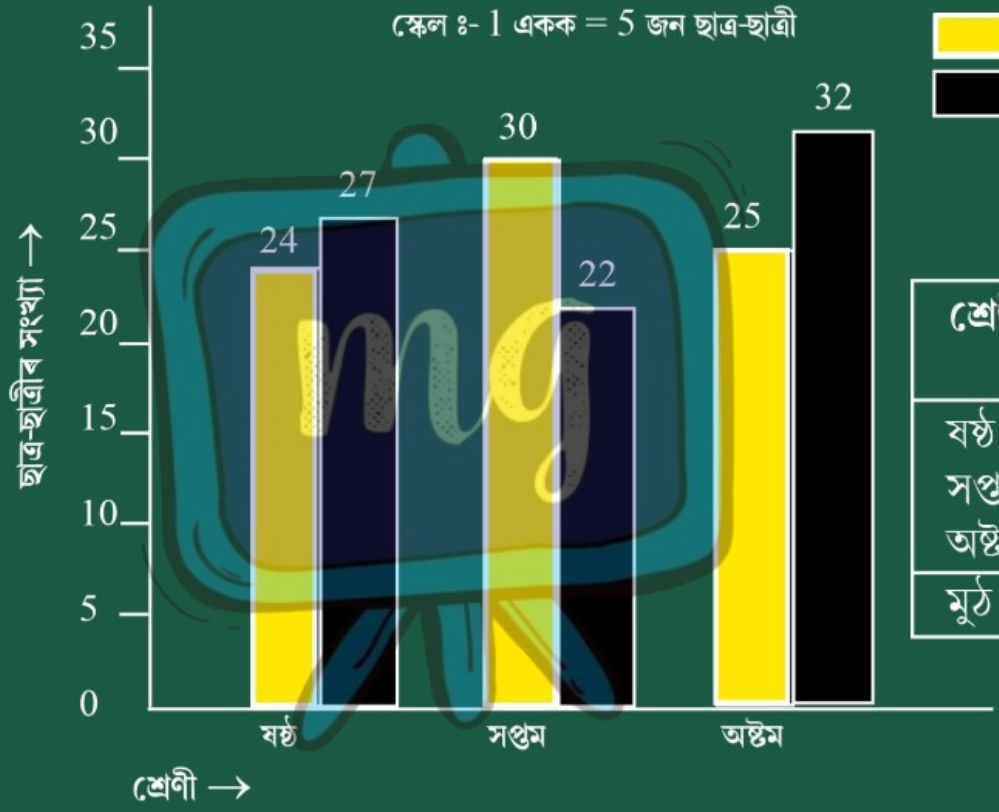
(iv) আটাইতকৈ কম ছাত্ৰ কোনটো শ্ৰেণীত আছে?

উ :- ষষ্ঠ শ্ৰেণীত

শ্ৰেণী	ছাত্ৰৰ সংখ্যা	ছাত্ৰীৰ সংখ্যা
ষষ্ঠ	24	27
সপ্তম	30	22
অষ্টম	25	32

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শ্রেণী	ছাত্রৰ সংখ্যা	ছাত্রীৰ সংখ্যা	মুঠ
ষষ্ঠ	24	27	51
সপ্তম	30	22	52
অষ্টম	25	32	57
মুঠ	79	81	160

টোকা

যদি দুই ধৰণৰ তথ্যক একেলগে তুলনা কৰি দণ্ডলেখৰ সহায়ত প্ৰকাশ কৰিবলগীয়া হয়, তেনে ক্ষেত্ৰত 'দ্বৈত দণ্ডলেখ'ৰ সহায় লোৱা হয়। অৰ্থাৎ দ্বৈত দণ্ডলেখে দুটা সংগৃহীত তথ্যক পলকতে তুলনা কৰাত সহায় কৰে।

মূল্যায়ন

(১) জিলাভিত্তিক খেল প্রতিযোগিতাত ফুটবল, হকী, বেডমিন্টন আৰু ক্রিকেট এই চাৰিবিধ খেলত অংশগ্রহন কৰা ছাত্র-ছাত্রীৰ সংখ্যা তলত দিয়া ধৰণৰ -

খেলৰ নাম	ছাত্র – ছাত্রীৰ সংখ্যা
ফুটবল	320
হকী	240
বেডমিন্টন	160
ক্রিকেট	400

তালিকাখন চাই দণ্ডচিত্র প্রস্তুত কৰা -

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

